

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP

VIII. évfolyam.

FIUME, szerda 1911. október 18.

241. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229.)
Viaio dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.

Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 932.

Felelős szerkesztő:

MURAI JENŐ.

Előfizetési ár:

Egész évre 24 kor. Negyedévre 6 kor.
Félévre 12 kor. Egy hónapra 2 kor.

Egyes szám ára helyben 6 fillér.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

Az államvasuti áru- és személytarifák felemelése.

Amiről eddig csak suttoztak, az most már bizonyossá vált. Lukács László pénzügyminiszter e hó 12-én tartott expozéjában bejelentette, hogy a kormány az államvasutak kedvezőtlen pénzügyi helyzetének szanálása céljából fel fogja emelni az áru- és személytarifákat. Mindjárt itt megjegyezni kívánjuk, hogy az árutarifákat a közelmúltban a koalíciós kormány alatt már egyszer felemelték. Ez felemelt díjszabás 1910. január 1-én lépett életbe. A magyar kereskedővilág már ekkor erősen tiltakozott a tarifaemelés ellen. Hány hónappal ezelőtt csak arról volt szó, hogy a személytarifákat fogják felemelni, amit általában azzal indokoltak, hogy az utazás sokkal sem olyan olcsó, mint Magyarországon. A személytarifáknak tervbe vett emelése a kormánypartban is a kelletlenség érzetét keltezte, aminek akkor Heltai Ferenc, a közlekedési bizottság elnöke, a képviselőház nyílt ülésén kifejezést is adott. Annál nagyobb meglepetést okozott tehát Lukács pénzügyminiszter ama bejelentése, hogy az árutarifák emelését emelkedni fognak. Két év után újabb általános tarifaemelés!

A Gyáriparosok országos szövetsége már felemelte szavát az árutarifák emelése ellen, és ma már az egész magyar kereskedővilág erősen tiltakozik ezen újabb emelés ellen.

„A Tengerpart” tárcája.

Vigasztalás.

Husvét hétfőjén, Malsieux abbé, Aigens-Pierre agg plébánosa dolgozószobájának asztala mellett álmodozott.

Érdekes, gondolkodó, ősz feje nem valaki a pap szokott típusára és aki szobájában a tekintet, alig hitte volna, hogy egy pap szobájában tartózkodik.

Malsieux abbé, szent életének üres óráiban archeológiával foglalkozott.

Szobája tele volt régi képekkel, szobrok és anaphosa-töredékekkel.

A tömött kőállvány tetején egy karcu állt. Feje nem volt, karját a magasba emelve és kinosan igyekezett az egyensúlyt megtartani lábán állva, fenntartani. De ez a művésztől, melyet az évszázadok megemlékeztek a pusztulástól, karcu volt és ideges, mintha az élet lüktetett volna benne s a gömbölyű tunika redői, gyönyörű hajlasi derekat a keblet leplezte.

Mintha az elefántcsont, művészién fagyott feszület is csak régiség gyanánt függne a falon. A nyitott ablakon beözönltek a tavasz enyhe, reggeli napsugarai. Balra az illat szállt be a kertből. Odakünn ébredés az ébredést, a zsenge tavasz kedvén ezer apró csodája kísérté, amelyek fellegéhez, szemléléséhez, mi emberek is bírunk elég finom érzéssel — csak

Alább egész terjedelmében közöljük a pénzügyminiszter beszédének idevonatkozó részét, mely érdekes kijelentéseket tartalmaz az államvasutak pénzügyi helyzetéről és a zónatarifának tervezett új besztásáról.

Az államvasutak pénzügyi helyzete — mondá Lukács pénzügyminiszter — nem kedvező, sőt mondhatnám, az üzleti hányad annyira kedvezőtlen, mint kevés európai államban.

1889-ben, amidőn a zónatarifa behozott, az üzleti hányad 54.7% volt, tehát az összes bevételeknek valamivel több mint a felet vették igénybe a kiadások. Azóta folytonosan rosszabbodott az üzleti hányad, úgy, hogy 1905-ben felemelkedett 63.1%-ra, 1908-ban pedig 80.6%-ra. E szerint egy olyan ijesztő állapot állott elő, amelylyel szemben okvetlenül keresni kell a szanálás eszközeit.

Ezen a bajon, t. képviselőház, hogy a kiadások ily kedvezőtlen arányba jutottak a bevételekkel szemben, aprólékos takarékosággal és a kiadások restrinkciójával segíteni nem lehet, sőt egyenesen veszedelmes volna ez az államvasutaknál, ahol a vállalat természete nem a kiadások megszorítását, hanem éppen új és befektetéseket tesz feltétlenül szükségessé.

Ezen növekedő befektetésekkel szemben, t. képviselőház, mind kedvezőtlenebb arányba jutnak a tarifák, mert nagyon természetes, hogy a pénz vásárló erejének csökkenése következtében a tarifák ma már nem reprezentálnak olyan ellenszolgáltatást, mint repre-

az állatok csodálják a természet e titokzatos színjátékát.

Egy harmatos, virágos ág hajolt be az ablakon s három karcu, bronzlevelű babéria, mint egy diadalkaput képezve, egyenesen állt a pázsitos ut mentén.

S az abbé gyönyörködött az ifju, ébredő tavaszban. Felállt és lement a kertbe, melynek ajtaja állandóan nyitva volt. Amint az évszázadok fáktól szegélyezett uton lefelé haladt, egyférfiállt meg nyitott kapu előtt ésköszönté.

Az abbé feléje sietett.

M. Saint-Feuil csendes napi sétáját tette. Köznap dolgokról kezdtek csevegni.

M. Saint-Feuil felesége egy év előtt megszökött egy ifjuval s azóta gyógyíthatatlan melankólia fogta el a férjét.

Egyike volt a vidék leggazdagabb birtokosainak, negyven éves korában nősült és imádkozta ifju feleségét. Az elmúlt év tavaszán, éppen husvét hétfőjén, a fiatal asszony ragyogva, mosolyogva szállt a lépcső előtt várakozó autójába, hogy sétakocsizásra induljon s többé nem tért vissza. A lépcső előtt virágzó orgonabokrokat még megfosztotta virágjaitól és midőn beugrott az autóba, az illatos virágok között, napsugaras mosolyával olyan volt, mintha egy virágkosárban ülne.

Eppen egy este meglepetésként hagyta el Aline, M. Saint-Feuil. De a szokás rosszul végződött a hűtlen számára. Hat hét múlva hirtelen meghalt egy baleset következtében.

Malsieux abbé behívta M. Saint-Feuil s amint egymás oldalán lépkedtek, jóságos aggyastán szívvel vigasztalni igyekezett őt.

zentáltak annak idejében. Ez annál károsabb visszahatással van az államvasutakra, mert az államvasutak fenntartási és üzemi kiadásai viszont rohamosan emelkednek részint a fizetések s a munkabérek emelkedése, részint az anyagszerek drágulása következtében úgy, hogy a tarifa és az államvasuti fenntartási üzemi költségek egymással napról-napra mind kedvezőtlenebb viszonyba jutnak.

Ez a körülmény magában véve indokolja egy a személyi tarifának, mint az árutarifának revízió alá vételét és én azt hiszem, hogy azok után, amik itt e tekintetben megnyilvánultak — mikor Széll Kálmán t. képviselőtársam felhozta ezt a témát és az egész Ház egyhangúlag helyeselt — azon törekvésemben, hogy itt egy szanálási akciót indítsunk, számíthatok a t. képviselőház támogatására.

Indokolva van ez az akció úgy az áru, mint a személyi tarifánál. A személyi tarifával úgy állunk, hogy 1889-ben a zónatarifa — amely azóta bizonyos alakulásokat ment keresztül — azért hozott be, hogy az utazási kedvet fokozza és a csekélyebb vagyoni erővel rendelkező embereknek is lehetővé tegye a minél nagyobb utazásokat.

Ez a cél teljes mértékben eléretett és annak előmozdítása is helyes volt. Ma már az utazási kedv igen ki van fejlődve s mondhatni, hogy a személyforgalom a vasutakon óriási, ami által a vasuti üzemnek éppen legdrágább ágazata, a személyszállítás van rendkívüli mértékben igénybevéve.

— Hallgassa meg a tanácsaimat, gyermekem, amelyekre a korom és az állásom is feljogosít. Ej, hiszen ön még fiatal s az élet egyebet is nyújt a fájdalomnál. Én értem az ön bánatát. Látta, mikor én rájöttem, hogy a feleségem megcsalt.

M. Saint-Feuil ámulva tekintett reám.

— Bizony, édes fiam, így volt. Nem voltam én mindég a vén mániákus pap, akinek ma ismer.

— Hadd mondjam el a történetemet. Jól esik néha azt hallanunk, hogy más is szenvedett. Hiszen ez annyira emberi dolog. Csak a titkát kell ismernünk.

— 1867-ben a keleti tengeren tartózkodtam, mint a Marie Luise nevű hadihajó parancsnoka. Harminckétéves voltam, pályám tetőpontján. Öt éves házasság. A feleségem, akit imádkoztam, Toulonban élt s arra számítottam, hogy e hosszú ut után többé én sem hagyom el szárazföldi állásomat.

Egy napon Szingapur előtt átnéztem az eskadron postáját, mert utolsó időkben egy-két szabálytalanságra jöttünk rá a postakezelésnél.

Számomra is volt egy levél a feleségemtől. Elragadó négy oldal, sűrűn teleírva. Amint a többi levelet osztályoztam, egy különös írásu boríték ötlött a szemembe. Egy sorhajóhadnagynak volt címezve, ki a szomszédos hajón szolgált.

Nem tudom, miért ötlött az agyamba, hogy e címzés nőm elferdített írása. Vizsgálgattam a borítékot, a touloni bélyeg s éreztem, ha nem bontom fel a levelet, az

Hiszen köztudomásu, hogy némely szakember véleménye szerint a személyszállítás egyáltalán semmiféle vasuton sem rentirozza magát azon oknál fogva, mert a legdrágább befektetéseket és berendezéseket a személykocsik igénylik, amelyek viszont a nagy gyorsaság következtében leginkább rongálják a felépítményt.

Mindezekről eltekintve, a zónatarifa lényegében rejlt hibák már magukban véve indokolják, hogy az revízió alá vétessék. A zónatarifa — dacára az időközben bekövetkezett módosításoknak — ma már semmiféle igényeknek nem képes megfelelni és legkevesbé felel meg az igazságos teherelosztás elvének, mert lehetetlen dolog méltányosnak mondani azt, hogy mivel vannak 50 és 100 kilométeres zónák is, valaki 49 vagy 99 kilométeres zónát fizessen akkor, mikor ezt nem veszi igénybe és nem is akarja igénybe venni. Már pedig tényleg ez történik az egyes zónákon.

Ezt a bajt természetesen észrevette egy az adminisztráció, mint a közönség. Igyekeztek is rajta segíteni az által, hogy deklasszifikációk történtek és egyes viszonylatok a zónatarifa helyett a legközelebbi alsó tarifátétel osztályába soroztattak. Ez azután oda vezetett, hogy ma nem kevesebb, mint 2000 ilyen kivételes, deklasszifikált tétel áll fenn, vagyis 2000 olyan viszonylat van, a melyben nem a valódi zónatarifa-tétel, hanem a legközelebbi alacsonyabb tétel alkalmaztatik.

Azt hiszem, hogy egy rendszer, amely alól, hogy fenntartható legyen, nem kevesebb, 2000 kivételt kell tenni, önmagában hordja saját ítéletét.

Van még egy ok, amelyre rá kell mutatnom és amely szintén nemcsak indokolja, hanem egyenesen követeli a tarifa revízióját és ez az, hogy a vasuti tarifa mai alakjában nem felel meg egyes tételes törvényeink követelményeinek.

Az 1875. és az 1887. évi szállítási adótörvények világosan rendelkeznek és kimondják, hogy az utazóktól és a szállítóktól, illetőleg a szállítóktól, szállítványozóktól, vagy szállítvány-átvevőitől köteles a vasut beszélni a szállítási adót. Ez azonban nem történik meg.

Ma a szállítási adó a tarifában nem foglaltatik bent, legalább nem foglaltatik benn a belforgalomban, hanem az államvasut a sa-

életem ezután türethetlenné válik. Egyedül voltam. S a levelet felbontottam. Belül csakugyan feleségem írására ismertem. Hat oldal, sürün teleírva! Édes emlékeket idéztek fel, örök szerelmet esküdtek egymásnak s csak ez egy szó volt aláírva: Fifi! Az éjszakát e levél olvasásával töltöttem. Reggel magam elé hivatam a hadnagyot. Átadtam neki a felbontott levelet s egyben megmondám, értesítse a kedvesét, hogy én többé nem térek vissza hozzá.

S többé nem láttam viszont... Hogy mennyit szenvedtem, el sem tudnám mondani. De ime, látja, itt vagyok! Bátorság, édes fiam! A bűnöst elérte Isten büntetése! Megváltotta a bűnét! Nem akarja megosztani velem szerény ebédemet?

Az abbé egy nyíló organaágát tört le és vendégével a ház felé tartott.

A déli harangszó tizenkét érces, bugó csendülése, mint az áldás égi hangjai szállottak alá a kertre s a szerény paplakra, melynek kéményéből kékes füstoszlop gomolygott az ég felé. És Marlieux abbé arcára visszatért a mosoly.

— Oh igen, az élet szép! Hiszen itt vannak az álmok, az archeologia s a tavasz! Az újraébredő tavasz!

S szeretettel mutatta ifju barátjának a törött karu márvány nimfát, a régi képeket és gyalulatlan fehér faasztalán egy kincset érő, régi amforában a hatalmas, nyíló orgonacsokrot, amely szelid, verőfényes derűt árasztott szét a szent szobában.

L. L.

ját bevételeiből fizeti a pénzügyminiszteriumnak a szállítási adót, mintha beszédte volna a közönségtől, holott a sajátjából fizeti. A létező állapot tehát egyenes ellentétben áll a tételes törvényekkel.

Mindezekre való tekintettel okvetlenül szükséges ezekkel a kérdésekkel foglalkozni. Történt ugyan 1910. január 1-től kezdődő hatállyal egy tarifareform az árutarifában, a mely a forgalomra semmiféle hátrányos befolyást nem gyakorolt, mert a forgalom nem is vette észre és mert a forgalom növekedett, azonban másrészt a pénzügyi eredménye ennek a tarifa reformnak egyáltalában nem vált be.

A mi célunk absolute nem az, hogy az áruforgalmat vagy a személyforgalmat valami abnormis tarifaemelésekkel csökkentjük, vagy a gazdasági életet károsítsuk. Erről szó sincsen. Azonban a mai fejlődési konjunkturákat olyanoknak tartjuk, amelyek között a forgalom és a gazdasági élet minden hátrány nélkül megbirni képes egy mérsékelt s célszerű keresztülvitt tarifaemelést.

A cél, amely engem vezet, nem más, minthogy elérjük az államvasut tiszta jövedelme tekintetében legalább az 1906. évi állapotot, tehát legalább azt az állapotot, amelyet öt évvel ezelőtt elértünk és ezenkívül azt, hogy az azóta történt befektetések kamatait az államvasut önmaga törleszthesse, mert gazdaságilag és pénzügyileg megengedhetetlenek kell tartanom, hogy az államvasut a befektetett összegek kamatait másnemű forrásból fizesse.

A szóban levő intézkedésből, amely a jövő év elején lépne életbe, körülbelül 23 millió korona többletet remélek, ami összehasonlítva a mai szállítási bevételeink főösszegevel, amely 400 milliót tesz ki, azt hiszem, nem jelentékeny emelkedés.

UJDONSÁGOK.

— Lukács pénzügyminiszter elutazása.

Lukács László pénzügyminiszter hétfőn este 6 órakor Budapestre tért vissza. Elutazása alkalmából a pályaudvaron megjelentek Wickenburg I. tván gróf kormányzó, Weinhardt Gusztáv kir. tanácsos, fiumei pénzügyigazgató, Moravék Lipót máv. főfelügyelő forgalmi főnök és Balpataky Zsigmond máv. felügyelő, állomásfőnök, akikkel a miniszter a vonat indulásáig hosszasan elbeszélgetett.

— **Katonai felülvizsgálat.** A múlt héten elhalasztott katonai felülvizsgálatot ma délelőtt tartották meg Kankovszky Ferenc miniszteri tanácsos elnöklése alatt. A bizottság egy katonakötelet felmentett a szolgálat alól, három ujoncot azonban katonai szolgálatra kötelezett.

— **Kankovszky tanácsos utja.** Kankovszky Ferenc miniszteri tanácsos, a kormányzóság tanügyi előadója ma este Budapestre utazik, a hol a vallás és közoktatásügyi miniszteriumban a fiumei tanügyről fog jelentést tenni. Kankovszky a fiumei kulturpalota ügyét ez alkalommal szintén szóvá teszi.

— **Uj polgár.** Bassich-Bellen Miklós tisztviselő tegnap tette a városi polgársági esküt Dardi Vazul tanácsvezető kezeibe. Az eskütételnél Suppanich, a városi-segédhivatalok igazgatója is jelen volt.

— **Vio polgármester itthon.** Vio Ferenc dr. polgármester, aki a múlt héten résztvett a Párisban megtartott nemzetközi tengerjogi egyesülés tizedik kongresszusán, ma reggel az Ungaro-Croata „Hegedüs Sándor” gőzösével Velencéből visszatért Fiuméba.

— **Adomány.** Chiopis Eleonora és fia a családfo Chiopris Károly halálának évfordulójára emlékére a fiomei „Koldusellenes és szegényeket segítő egyesületnek” husz koronát adományoztak.

— **Az izraelita hitközség közgyűlése.** A fiumei izraelita hitközség október 22-én, délután fél tizenegy órakor a Via Pomerio 22. számú házában levő tanácstermében rendkívüli közgyűlést tart.

— **A városi iskolatanács ülése.** A városi iskolatanács Vio Antal dr. országgyűlési képviselő elnöklése alatt szombaton este ülést tartott. Az ülés fontosabb tárgyai voltak: az iparművészeti múzeum szaktanfolyamai az ábrázoló művészet és gépészeti ipar köréből. A tanfolyamok díjmentesek s novembertől február végéig tartanak. A tanfolyamok költségeit részben a kormány, részben a városi iskola és vezetésével Pizzetti Rókus tanár lett megbizva. Mint előadók közreműködnek: Segner V. tanár, Lado G. mérnök, Ghersa U. építész, Pergoli C. és Jellouscheg F. A városi középiskola megnyitására és a külföldi tanítói oklevelek nostrifikálásának rendezésére vonatkozó indítványokat a jövő ülés napirendjére tűzték ki. Kisebb jelentőségű személyi ügyek elintézése után az ülés berekesztetett.

— **Uj kotróhajó.** A horvát-szlavon-dalmáciai országos kormány a múlt év végén Ujpesti egy kotróhajót építtetett a Könyves Tóth Zoltán-féle ujbudai kotróhajógyárban. E kotróhajóhoz — melynek hossza 16 m, szélessége 4:50 m, magassága 1:50 m, merülése 0:80 m — két darab 5:50 m-es ladik is tartozik, melyek a kotrási munkálatoknál a kotró meghosszabbítására szolgálnak. A kotró két szerkezetű s a ladikok egyikét a kavics emeléséhez, másikat pedig annak tisztításához (rostálásához) használják. A kotróhajó „Jaruzilo I.” Az új hajót most adják át a fogalomaak.

— **Fiume népesedése csökken.** A központi statisztikai hivatal most bocsátotta ki augusztus hónapról szóló „Statisztikai Közlemények” vastag kötetét. A statisztika szerinti népesedés tekintetében az egész országban legérzékenyebb volt a fogyás Fiumében, ahol 9:8 százalék a születések aránya.

— **A »Lapad« gőzös zátanyon.** Egy héttel ezelőtt, október 10-én indult el Fiuméből „Ragusa” tengerhajózási társaság „Lapad” gőzöse Triesztbe, ahonnan Velencébe kellett mennie. Vasárnapról hétfőre virradó éjjelen a gőzös Velencéből jövet a St. Bartolomeusz tengerészeti hatóság egészségügyi vizsgálata a személyzet felett megtarthassa, ami a gőzös éjjeli egy órakor a nagy kőzárban a Capodistria mellett levő Crocetta foknál, husz méternyre a parttól zatarajtott. A gőzös nagyon veszélyes helyzetbe volt és segítségére a tengerészeti hatóság, Ausztria és „Smaris” gőzösei, az Austro-Amerikai „Emma” és a capodistriai hajózási társaság „Giusto” gőzösei küldettek ki. Nagy munka után a gőzöst ma hajnalban sikerült a zátaron levontatni, mire a „Lapad” a trieszti kikötőbe ment. A gőzös sérüléseinek javítása több hetet vesz igénybe.

— **A tengerészeti hatóság és a hajó.** A tengerészeti hatóság ma 7307/911. számú alatt a következő hirdetményt tette közzé:

A Bécsben székelő olasz kir. nagykövetségnek a cs. és kir. külügyminiszteriumtól tett közlése szerint Olaszország részéről a török birodalomhoz formális hadüzenet intéztett. A kir. olasz kormány ezenkívül f. évi szeptember hó 29-től kezdődőleg a tripoliszi tengerpartot egész hosszában ostromzár alá helyezett egyúttal haladékat engedélyezve a szerkesztéses hatalmak hajóinak arra, hogy az ostrom

zár alá helyezett területet szabadon elhagyhatják, hozzáfűzvé, hogy az ostromzári megőrzési törekvő hajók ellen a polgári népjog valamint a somleges hatalmakkal fennálló szerződés alapján f. g. eljárni.

— **Nagy hajókésés.** A tengeren tegnap ismét nagy bóra uralkodik, mely nagyban akadályozza a hajozást. Ma reggel a Magyar-Horvát tengerhajózási társaság „Vértes” gőzöse a dalmáciai Brazzából teljes tizenegyórai késéssel érkeztet a kikötőbe.

— **A san nicolói kérés.** Szombaton éjjel felé — mint megirtuk — Krnjevón, az osztrák határ közelében Pralja József dalját munkás összeszúrkalta Serich György nevű munkástársát. A rendőrség mindkettőt kihallgatta. Serich azt vallja, hogy Pralja, aki több társával együtt vele lakik, éjjel felé veszekedni kezdett. Annnyira dühös lett, hogy több kulcsal Pralja hátára vágott, aki vadászkést vett elő s az l többször beléje szurt. Pralja a kihallgatásnál azt mondotta, hogy Serich, mikor hazajött ittas állapotban énekelt és ordított. Ebből keletkezett a veszekedés. Serich öt valamely kemény tárggyal hátbavágta s ezért szúrkalta össze.

— **Uj vonat forgalomba helyezése.** A 4718 sz. vonat forgalomba helyezése a kisszénás-kondoroszi vonalon. A kisszénás-kondoroszi vonalon f. évi november hó 1-től kezdve hetenként háromszor és pedig: vasárnapon, kedden és pénteken a 4718 sz. vegyesvonat fog forgalomba helyeztetni, mely Kisszénásról este 7 óra 45 perckor indul és Kondorosra este 8 órakor érkezik.

— **Tolvaj matrözök.** A deliai farakódónál ma éjjel a szusáki csendőrök észrevették, hogy a „Nuova Maria” olaszországi vitorlás matröz tizenhat darab evezőt lopott. A csendőröknek nem volt szabad az olasz vitorlás hajóra lépni s ezért az evezőlopásról értesítették a fiemei rév hivatalát, mely az olasz konzulátussal lépett érintkezésbe s ez egyik kiküldöttjével a Baross-kikötőben horgonyzó vitorlásokon letartóztatta a tolvajokat.

Az Ungaro-Croata „Hegedüs Sándor” gőzösenek egyik fűtője a legutóbbi velencei ut alkalmával Velencében bort lopott s ezért letartóztatták.

— **A portoréi szanatóriumból.** Ugy értesültünk, hogy Rajnik Pál budapesti orvos, aki egyideig a portoréi szanatórium élén állott, a szanatórium vezetésétől a napokban visszavált.

— **A rendőr támadója.** Az éjszaka Serpan József harminnyolc éves krajnai születésű munkást Bertossa rendőr kihágás miatt elő akarja állítani a rendőrségre. Serpan ellenszemponttal a rendőrnek s dulakodni kezdett vele. A rendőr látva, hogy Serpan József újabb támadásra készül, kihuzta kardját, a jóval erősebb Serpan azonban megfogta a kardot s úgy ment a rendőr ellen. A dulakodás közben a kard éle Serpant mindkét kezén megvágta, a dühöngő embert azonban csak egy másik rendőr segítségével lehetett megfékezni és a rendőrségre bekisérni. Serpan hatóság elleni erőszak miatt letartóztatták.

— **Megszökött fiu.** Kukor Imre tizenöt éves alsórajnai születésű szobafestőtanonc megszökött szüleitől s Fiumében akart munkát vállalni. Itt pénze elfogott s mert közben megbotáta tettét, a rendőrségre ment, hogy bünyeszertlevelet kérjen. A rendőrségen a fiu bevallotta, hogy megszökött hazulról, mire a fiemei rendőrség táviratban a budapesti rendőrséghez fordult felvilágosításért. A választ érkeztet meg s most a fiut hazatoloncolták Budapestre lakó anyjához.

— **Szükségtelen a 25 dollár!** Körülbelül két év óta azt követelték a Newyorkba (Ellis Islandra) érkező bevándorlóktól, hogy legkevesebb 25 dollár készpénzt mutassanak fel. Szakszor előfordult, hogy azokat a kivándorlókat, kiknél nem volt ez az összeg, nem engedték partra szállni és visszaküldték őket Európába. Így rendelte ezt el Williams, a

newyorki hirhédt bevándorlási biztos. Mint most az „Atlas”-nak jelentik, Nadel államtitkár ezt a rendszabályt megszüntette, még pedig a bevándorlási biztoshoz intézett rendelettel, mely így hangzik:

„A törvény nem tartalmaz semmi rendelkezést arra nézve, hogy a bevándorlónak bizonyos meghatározott pénzüsszeget kellene felmutatnia. Ezt esetről-esetre kell megállapítani. A bevándorlónál legyen annyi készpénz, amennyi neki magának, esetleg családjának elegendő a fentartáshoz, addig, míg munkát kap. A továbbutazó kivándorlónak fel kell mutatni a rendeltetési állomásig szóló vasuti jegyet, illetőleg az annak megfelelő pénzüsszeget.”

Legyen tehát a bevándorlónak készpénze — minél több, annál jobb — de nem szükséges, hogy az éppen kiszámítva 25 dollárt legyen ki.

— **A bárkavizsgálatok.** A rév hivatal ma reggel az „Ida S.” olasz vitorlásnak megadta a libera-praticát. A „Stamura”, „Adelita”, „Frattellara” és Risorta Giustina” olasz vitorlások még vizsgálat alatt vannak s valószínű, hogy holnap reggel ezek is megkapják a szabad kikötési engedélyt.

— **Baleset a Danubius-gyárban.** Baccich Pál 57 éves carlobagoi illetőségű munkás tegnap a Danubius-hajógyár robbantási munkálatainál szerencsétlenül járt. Több súlyos vasdarab a fejére és a vállaira zuhant, melyek súlyos zúzódásokat ejtettek rajta. A mentők beszállították a kórházba.

— **Reitélyes halál.** E hónap 12-én Jurisich Simon likai napszámos súlyos sérülésekkel szállították be a kórházba. A sérülésekre azt mondotta, hogy véletlen balesetnek lett áldozata. Jurisich ma reggel a kórházban meghalt s most a rendőrség a baleset ügyében megindította a nyomozást.

— **Szenzációs házassági hír.** Lapunk zártkörű szenzációs házasság híret közlik velünk, amely bizonyára nagy meglepetést fog kelteni Budapest társadalmi köreiből. Hír szerint Schumann Jenő a Karolina-gőzmalom tisztviselője eljegyezi a milliomos Bechstein Jaques börzekerály leányát Sárkát, amint azt Szomaházy István, a pompás tollú író a Képes Hét legújabb számában folytatódó „Baccarat” című kiűnő regényében megírja. A Képes Hét csupa kép, csupa izlés, csupa aktualitás. 62 érdekes kép mellett nagyszerű olvasnivalókat nyújt. Arzene Lupin kalandjai, Murat bey cikke Tripolisról, Kabos Ede novellája, Falk Rikárd cikke az érdekes válópörökről, Dr. Wandt Gusztáv írása az arc és jellemről, Szebényi József elbeszélése, Mrs. Relston divatcikke, Zsoldos Benő visszaemlékezése, Lázár Leó cikke az asszonyokról és a sok apróság a szórakoztatás tárházát nyújtják az olvasónak. A képes hét mindenütt kapható husz fillérért. Előfizetési ára negyedévre két korona hetven fillér.

— **A kikötőből.** Október 17. Érkezett: „Tibor” magyar Santosból Trieszten át 490 zsák kávéval; „Olga” olasz Burntsislandból 4550 tonna köszénnel; „Ravenna” olasz Ravennából 800 zsák korpá, 1000 zsák mag, 100 báli rizs és 300 báli szénával; „Thyrgia” angol Liverpoolból 60 tonna pléh, 40 tonna vióriol, 30 tonna szóda és 40 tonna tengeri füvel.

Indult: „Orseoio” olasz Calcuttába firense; „Rosario” olasz Salernóba 809 láda kólaljal.

— **Az Osztrák Lloyd októberi menetrendje.** Földközi tengeri szolgálat: A görög—levanti „A” vonal gőzösei október 23-ika körül rakodnak Fiumében Brindisi, Patrasz Zante, Calamata, Pireusz, Sira, Wathy, Scio, Cesme, Szmirna, Metelino, Dardanelli, Konstantinápoly, Ineboli, Samsun, Karasonda, Trebisonda és Rizeh kikötők részére.

A görög—levanti „B” vonal hajói okt. 17. és 30-ika körül rakodnak Fiumében Brindisi, Korfu, Patrasz, Argostoli, Calamata, Cerigó, Pireusz, Sira, Wathy, Scio, Cesme, Szmirna, Metelino, Dardanelli, Gallipoli, Konstantinápoly, Ineboli, Samsun, Kerasonda, Rizeh és Trebisonda kikötők részére.

A thesszáliai „A” vonal gőzösei október 22-ike körül rakodnak Fiumében Medua, Durazzo, Valona, Santi Quaranta, Canea, Ret-

timo, Kréta, Pireusz, Volo, Szaloniki, Cavalla, Dedeagatsch, Dardanelli, Konstantinápoly, Burgas, Konstanz és Odessza kikötők részére.

A thesszáliai „B” vonal gőzösei okt. 17. és 29-ike körül rakodnak Fiumében Medua, Durazzo, Valona, Santi, Quaranta, Canea, Rettimo, Kréta, Pireusz, Volo, Szaloniki, Cavalla, Lagos, Dedeagatsch, Dardanelli, Rodostó, Konstantinápoly és Haidar Pacha kikötők részére.

A szíriai vonal gőzösei október hó 17, 21 és 28-ika körül rakodnak Fiumében, Brindisi, Alexandria, Port-Said, Beiruth, Jaffa, Caifa, Saida, Tripolisz, Alessandretta, Messina, Lar-naos és Limassol kikötők részére.

Távirat ◀ Telefon

A képviselőház ülése.

BUDAPEST, okt. 17. A képviselőház mai ülésén Berzeviczy Albert elnököl.

Az ülés elején bemutatja a nagyszalontai népgyűlés feliratát a katonai javaslatok ellen, továbbá a szegedi, mezőkovácsházai és nagyszalontai népgyűlések kérvényeit az általános választói jog tárgyában.

A kérvényi bizottsághoz javasolja utasítatni a feliratokat,

Bikády Antal azonban ellenindítványokat tesz, mire az ellenzék névszerinti szavazásokat és azoknak a legközelebbi ülésre való halasztását kéri.

A mára kitűzött két névszerinti szavazás elmarad, minthogy az ellenindítványokat visszavonták.

Napirend szerint a véderőjavaslatok folytatolagos tárgyalása következett.

Polónyi Géza történelmi visszapillantást vet a hadsereg magyarsága iránt eddig folytatott küzdelemre. A hadsereget eddig sohasem tekintette céljának, hanem a nemzeti állam biztosítékának, hogy háboru esetén megvédje az országot. Háboruktól mindig lehet tartani, de a védelem céljából nem kell olyan hadsereget békében állig felfegyverkezni, amely a nemzet teherviselési arányait túl lép. Már pedig ez a reform nem számol a nemzet teherviselésével s túllépte a megengedhető határokat is. A mai közös hadsereg ellentétes a magyarság érzelmeivel. Részletelesen bírálja azután a javaslatot alkotmányjogi szempontból s végül hivatkozik arra, hogy a reform amugy is időelőtti, mert a legutóbbi népszámlálás eredményei még nem ismeretesek. Beszéde végén rátér a választói jog szükségességének ismertetésére.

Polónyi az ülés végéig beszél. Beszéde végén kijelenti, hogy a javaslatot nem fogadja el s határozati javaslatot nyújt be.

Hazai miniszter Bécsben.

BÉCS, okt. 17. Hazai Sami honvédelmi miniszter ma reggel Bécsbe érkezett és délben egy órakor kihallgatáson volt a királynál, akinek jelentést tett a tárgyalás alatt levő vbderőjavaslatokon eszközzendő módosításokról, továbbá tárcájának folyó ügyeiről.

Beöthy a szabadelvűségről.

BUDAPEST, okt. 17. Egy reggeli lap ma kétségbe vonta Beöthy László kereskedelemügyi miniszter szabadelvűségét. Az új miniszter ma a ház folyosóján az újságírók előtt kijelentette, hogy régi nem-es család sarja s a ki közelebbről ismeri, az tudja, hogy apja és nagyapja az igazi szabadelvűség egyik leg-erősebb zászlóvivője volt.

A béke feltételei.

BUDAPEST, okt. 17. Politikai körökben beszélnek, hogy a békekötés feltételei a kormány részéről a következők:

1. A véderőreform-javaslatok megszavazása, anélkül, hogy a javaslatokat a napirendről levegyék.

2. Esetleges változtatások a részletes tárgyalásnál.

3. A kilences bizottság programjának keresztülvitele.

4. A választói reform csak később kerül tárgyalásra.

A *Kossuth-párt* követelése: 1.) A hadsereg nemzeti irányu fejlesztése a cimer- és jelvénykérdés rendezésének alapján; 2. A véderőjavaslatok felfüggesztése e kérdés elintézéséig; 3. azonnali tárgyalása a költségvetésnek.

A *Justh-párt* követelése a következők: a véderőreform költségeinek csökkentése és a nemzeti aspirációk teljesítése; 2. általános, titkos és községenkinti választói jog. 3. A kerületek új beosztása. 4. Junktim a véderőjavaslatok és választói reform közt oly módon, hogy a véderőreform nem léphet előbb életbe, míg a választói reform nem történt meg.

Khuen-Hédervary Károly gróf miniszterelnök ezekről a feltételekről a királyt vasárnapi audienciáján értesítette, mire a király hozzájárult ahhoz, hogy *Berzeviczy* házelnök az ellenzék vezető embereivel tovább folytassa kibontakozási akcióját.

A „Fremdenblatt“ a békéről.

BÉCS, okt. 17. A külügyminisztérium hivatalos lapja, a „Fremdenblatt“ cikket közöl *Berzeviczy* békeakciójáról és illetékes helyről szerzett információ szerint kijelenti, hogy az ellenzék téved, ha még most is messzemenő változások bekövetkezésére számít *Berzeviczy* közvetítése az utolsó kísérlet volt a parlamenti rend helyreállítására és az ellenzék maga lesz érte felelős, hogy a többség a végső eszközökhöz kénytelen fordulni.

Katonai tanácskozás Bécsben.

BÉCS, okt. 17. A király elnöklete alatt ma kezdődött meg Bécsben a rendkívüli tábornoki tanácskozás, amelyen résztvesznek *Ferenc Ferdinánd* trónörökös, *Jenő* főherceg, *Auffenberg* hadügyminiszter, *Georgi* osztrák Landwehr-miniszter, *Montecuccoli* a haditengerészeti parancsnok, *Conrad* vezérkari főnök és *Frank Libor* hadsereg felügyelő.

A prezuntív trónörökös házassága.

BÉCS, okt. 17. A „Korr. Wilhelm“ jelenti, hogy *Bisletti* pápai majordomus ma Bécsbe érkezik, hogy a pápa helyettesítésében október 21-én megeskesse a *schwarzenbergi* kápolnában *Károly Ferenc József* főherceget és *Zita* pármái hercegnőt. Az esketési szertartás után *Bisletti* majordomus apostoli áldást mond a prezuntív trónörökös párra s a pápa saját írásu ajándékát adja át. A király ezután *Bisletti* kihallgatáson fogja fogadni.

Rágalmazó titkár.

BUDAPEST, okt. 17. A budapesti járásbírósg ma tárgyalta *Szundi* Károlynak, az Országos Közművelődési Egylet főtítkárának *Gallovich* Jenő elleni panaszát. *Gallovich*, aki a Délmagyarországi Közművelődési Egyesület titkára súlyos vádakkal illette *Szundit*, azonban állításait nem tudta bizonyítani. A bíróság *Gallovichot* rágalmazásért 400 korona fő és 200 korona mellékbüntetésre ítélte.

Nagy tüzkár.

HÁTSZEG, okt. 17. A kőbányai részvénytársaság hátszegi telepét bosszúból felgyújtották. Három munkás bennégett és minden tönkrement. A kár félmillió korona. A csendőrség a gyújtogatók nyomában van.

Merényletterv Taft elnök ellen.

LONDON, okt. 17. A kaliforniai *Santa Barbarából* érkezett távirat szerint egy vasuti acélhid alól harminchat dinamittöltényt szedtek ki kevéssel azelőtt, hogy Taft elnök vonata a hidon áthaladt. Ha az elrejtett dinamitot nem találták volna meg, Taft szörnyű katasztrófának esett volna áldozatul.

A kolera.

TRIESZT, okt. 17. A helytartóság egészségügyi osztálya jelenti, hogy a *Parenzo* melletti *Torrén* megbetegedett *Rados János* földműves esetében nem állapítottak meg kolerát. A *capodisztriai Bertochin* megbetegedett *Pe-har*z *Milán* földművesnél ázsiai kolerát állapítottak meg.

Szerelmi tragédia Triesztben.

TRIESZT, okt. 7. *Wantsek Antal* 25 éves cipésmester beleszeretett *Alles Katalin* 46 éves ágykiadónőbe. akit folyton üldözött szerelmi vallomásaival. A nő azonban nem akarta meghallgatni s ez annyira elkésérítette *Wantseket*, hogy az asszonyt összeszurkálta. Miközben a merénylőt a rendőrségre kísérték a zsebkecsével felmetszette a nyakát s behalt sérüléseibe. A nő a halállal vívódik.

A bajor régensherceg beteg.

MÜNCHEN, okt. 17. *Luitpold* régensherceg bronchiál-katarrusban újból megbetegedett.

Véres kardpárbaj.

KAPOSVÁR, okt. 17. Ma délelőtt véres kardpárbajt vívtak *Horváth Elemér* főhadnagy és *Laczkó Béla* bankhivatalnok. Ez utóbbi fejére olyan súlyos vágást kapott, hogy kórházba kellett szállítani.

Az olasz-török háború.

Az előőrsök csatározása.

TRIPOLIS, okt. 17. Majdnem minden egyes éjjel lehet puskaropogást hallani. Ma éjszaka is a két ellenfél előőrsi hatvan méter távolságról löttek egymásra. A törökök megsebesültek.

A tripoliszi térparancsnok ma kiutasította a városból a kóbor arabokat.

Török katonák meghódolása.

RÓMA, okt. 17. Tripoliszból jelentik, hogy százötven török tiszt megjelent az olasz hadtestparancsnokságnál s átadták fegyvereiket. Az a vélemény uralkodik általában, hogy a török csapatok, tisztek és élelmiszerek hiányában, a Konstantinápolyból érkező ellenkező parancsok dacára, kénytelenek lesznek meghódolni.

Mozgósítás Olaszországban.

RÓMA, okt. 17. A „Stefani“ ügynökség határozottan megcáfolja azt a híresztelést, miszerint északi Olaszországban egy hadtest mozgósított és hogy az olasz keleti határra csapatok lettek volna elhelyezve.

Az olasz expedíció.

BERLIN, okt. 17. Tripoliszból ideérkezett jelentések szerint Olaszország eddig a második expedícióval együtt huszonötezer embert szállított partra. A csapatok vízzel telt tömlőket visznek magukkal és a puskákra börtököt erősítenek, mert a finom szerkezetű puskák az afrikai homoktól könnyen megrongálódnak. A tengerészeti gyalogság ismét visszatért a hadihajókra.

Az olasz szociáldemokraták.

MILANO, okt. 17. Az olasz szociáldemokraták egyhangú határozatot hoztak, mely szerint az olasz kormány politikája és a háború ellen protestálnak s a török elvtársaikkal testvéri üdvözlőket küldik.

Egy tripoliszi szerzetes sorsa.

RÓMA, okt. 17. Bengasiból érkezett hírek szerint *Humbert* páter, az ismert szerzetes sorsa felől aggályok merültek fel. *Humbert* páter egy intézetet alapított, amelynek vezetője volt s ahol 300 megváltott rabszolgagyermek volt elhelyezve. *Humbertet* állítólag a fanatikus muzulmánok meggyilkolták.

Örzik Abdul Hamidot.

SZALONIKI, okt. 17. *Abdul Hamid* exszultánt most sokkal erősebben örzik, mert azt hiszik, hogy hívei meg akarják szöktetni.

A török parlament megnyitása.

KONSTANTINÁPOLY, okt. 17. A török parlament megnyitásáról a következő részleteket közlik: Amikor a szultán az udvari páholyba lépett a parlament épületének udvarán felállított testőrség zenekara a császári indulót játszotta s a katonák éljeneztek. A szultánt a trónörökös és két főherceg kísérte. A szultán és a főhercegek, akik katonai egyenruhában voltak, üdvözölték a képviselőket, majd a nagyvezér a trónbeszédet gyenge hangon olvasta fel. A trónbeszéd felolvasása 12 percig tartott s a képviselők csendben hallgatták végig. Amikor a trónbeszéd a szultánnak albániai utazását érintette, a szultán több ízben a zsebkecséjéhez nyúlt, szeméit és homlokát törülgette. Nem lehetett tisztán kivenni vajjon izzadságát vagy könnyeit törülte le. Mikor a szultán távozott, a dalárda évek óta most először a győzelemre hívó dalt énekelte, amellyel a janicsárok a kalifát szokták a háborúba kíséni. Ezt a váratlan tüntetést a képviselők és a közönség nagy tetszéssel és tapsokkal kísérte.

Az olasz iskolák bezárása.

KONSTANTINÁPOLY, okt. 17. A hírlapok közlése szerint Törökországban minden olasz iskolát bezártak és az olasz tanítókat felszólították, hogy Törökországból távozzanak.

Török csapatok fegyverletétele.

RÓMA, okt. 17. Tripoliszból sürgönyzik: 15 török tiszt, 143 altiszt és közlegény, a *Bumelianánál* fekvő török előőrsi vonalán lerakták a fegyvereket.

Hadi dugárak jegyzéke.

KONSTANTINÁPOLY, okt. 17. A portama közölte a hatalmak képviselőivel a lefoglalható hadi dugárak jegyzékét és kijelentette, hogy Olaszországba irányított gabonát csak úgy engednek át a *Dardanellákon*, ha azt nem hadi kikötőbe és nem az olasz hatóságok részére szállítják.

Tüntetések Olaszországban.

MILANO, okt. 17. A katolikus egyletek az olasz fegyverek győzelméért a *Santa Maria* csodatevő szűz templomában istentiszteletet tartottak. Turinban 30.000 ember zarándokolt az új Olaszország első királyának szobrához.

A Tengerpart minden jogos panaszt közöl és minden közérdekű felszólalásnak helyt ad.

ERBISTI JÁNOS az „All' Universo“-hoz címzett
férfi- és gyermek-készruha üzlete **FIUME, Via del Fosso 12. sz.**
NAGY VÁLASZTÉK! **JUTÁNYOS ÁRAK!**

Austro-Americana TRIESZT.

Rendszeres szolgálat Trieszt és Olaszország, Görögország, Spanyolország Észak-, Közép- és Dél-Amerika között.

Közei indulások Triesztből:

Newyorkba a „Martha Washington“ (szem. száll.) gőzessel okt.	7-én
az „Oceania“	14-én
az „Alice“	21-én
Philadelphiába a „Clara“	21-én
a „Giulia“	31-én
Port de France, Point à Pitre, New Orleansba	
a „Marianne“	7-én
Almeria, Las Palmas, Rio de Janeiro, Santos, Montevideo és	
Buenos-Ayresbe a „Laura“ (szem. száll.) gőzessel okt.	12-én
az „Eugenia“	26-án

A személyforgalom részére új és gyors, kétszavaru Marconi dróttalan táviróval felszerelt hajók állanak rendelkezésre.

Teherforgalom.

Trieszt, New-York, Philadelphia—New-Orléans	3 indulás havonként
Savanna—Trieszt	2 „
Pensacola—Trieszt	1 „
New-Orléans—Trieszt	1 „
Galveston—Trieszt	1 „

Körutazások a Földközi-tengeren a nagy Oceanjáró hajókkal.

Tudakozódni lehet az igazgatóságnál, Trieszt, Via Molin Piccolo 2. (Táviratcim: Cosulich, Trieste) Schenker és Tsa főügynökségnél Bécs, I., Neuhofgasse 17., az utas-irodánál Bécs, II., Kaiser Josef-strasse 36. és a társaság más ügynökségeinél.

SALVATOR

GUMMI SARKAK
VILÁG CZIKK
UTÓLÉRHETELLEN
TARTÓSSÁGU!

MINDENÜTT KAPHATÓ.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÖGYSZERTÁRA
a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszertárak, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépitőszerek stb. stb.

Kiadótulajdonos: „A Tengerpart“ lapkiadó vállalat.

HAJELTÁVOLITÁS

hölgyeknek aró- és karról 5 perc alatt, fájdalom nélkül. Balmos eredmény. Videkre szert pontos utasítással, diszkrétül küldök, csakis „Mirakle“ törvényesen védett és bejegyzett végzettséggel ellátott szer valódi. Artalmatlanságért, eredményességért, jótállók, Párisi kozmetikai kiállítás aranyéremmel kitüntetve.

POLLÁK SAROLTA

Budapest VI., Andrássy-ut 38. szám I. em.
utánzatoktól óvakodjon. Telefon 157-98. Fogad egész nap.

Első fumei magyar uri és női
FODRÁSZTEREM

Fiume, Adria palota.

Végez hajmosást, hajfestést külön női teremben. Mindenféle hajmunka olcsón teljesítetik. Lakásokba, úgy egyes meghívásokra, mint havi előfizetésekre ügyes fodrásznőt küld.

Az uri teremben jó és pontos kiszolgálás.

Telefon 11-60.

„ADRIA“ szálló és étterem

FIUME

ADAMICH és ADRIA UTCA (ZMAJIC PALOTA)

A város központjában a hajóállomás közelében. Kényelmesen berendezett szobák tengeri kilátással, fürdővel és villanyos világítással.

Kitünő nemet és olasz konyha.

Hamisítatlan borok. - Elsőrangú sör.

Tulajdonos: de Negri Tranquillo.

Fiumei első magyar rizshántoló- és rizskeményítőgyár részv.-társaság.

FIUME.

Különlegesség
FÉNYKEMÉNYÍTŐ
táblácskákban.

VÉDJEGY.

A vegyi tisztaságért a gyár kezkesedik.

A legajánlatosabb fiumei szállók:

„Deák“ szálló

a Deák-korzón és dependance-a a

Bonavia szálló

Via Edm. Amicis. 4.

Mindkét szállóban kitünő konyha és árnyas kertek. Fajborok és valódi

Pilzeni ősforrás sör.

Tulajdonos

Ederer-Burger Gyula.

Nyomatott a „Mercur“ nyomdában Fiume.